

PASCAL COMELADE

Text: RAFEL ALEIX RENIER / Fotos: XEVI PLANAS / MAITE BARCONS

"Sóc com un Manuel de Falla punk"

Pascal Comelade (Montpeller, 1955) veu com li plouen els premis i els reconeixements pel seu treball de música, a Catalunya i a França, després de vint anys de navegació difícil pels marges de la música i de la societat.

Pascal Comelade té fama de sorrut, introvertit i d'home de poques paraules. Accepta tots els premis que rep amb el somriure mofeta que el caracteritza, lluny de la màscara d'etern irritat que adopta davant les incomprendions. L'hem trobat a casa seva, a la falda del Canigó, il·lusionat per poder-se explicar a EL TEMPS i confessant la decepció que acostuma a sentir amb els periodistes. Després d'anys d'ignorància i menysteniment, la premsa francesa ha arribat a dir que Pascal Comelade és "el que hi ha de millor que ha arribat a Catalunya, culturalment parlant, després de Salvador Dalí".

—Com valora un nord-català que a Barcelona es parli d'en Pascal Comelade com d'un músic "francès"?

—Si un músic que viu i treballa a Catalunya Nord és un músic francès, i com que cap català no té un carnet oficial de català, als qui em diuen francès, els considero espanyols. Em penso que sóc un dels pocs músics que, a Catalunya Nord, treballen amb una perspectiva de Països Catalans.

—La seva música té un "so Comelade" inconfusible. Ha estat sempre així?

—La meua referència és el rock dels anys 50-60, és a dir, una música instintiva i bruta, treballant amb poc material i guardant sempre la primera presa de l'enregistrament. El meu so sempre ha estat el mateix, és la barreja de la música de tota la meua vida. Sóc de la generació de la ràdio i de la música de ball, i també de fortes arrels tradicionals. Però utilitzo aquest material com a música viva, com faig amb

el rock; no m'interessa de fer tradicionalisme o neofolk. Jo sóc essencialment com un músic de ball.

—Els seus inicis musicals se situen a la Barcelona dels anys 70...

—Per explicar la meua música em cal explicar la meua vida. He viscut a Montpeller, a Barcelona, a Perpinyà, a París i a Vernet dels Banyes. La meua família és de Catalunya Nord, però els anys 50 mon pare es va establir a Montpeller, de metge neuròleg. Així vaig viure, de jovenet, en un asil psiquiàtric. Mon pare també s'encarregava de "l'Amicale" dels estudiants catalans. En aquesta associació, s'hi trobaven catalans del nord i del sud. Al final dels anys 60, a més, mon pare va organitzar-hi recitals de cançó. Al mateix temps, va fer-hi política i hi vaig conèixer gent com en Batista i Roca.

—Ja feia música, aleshores?

—No. En aquella època era un gran consumidor de música. També eren importants, com ara, les meues conviccions polítiques llibertàries. Amb la música vaig començar uns anys més tard, a Barcelona, en un període que va ser crucial per a mi. L'any 73 vaig anar a viure a casa d'en Lluís Llach a Barcelona. Vaig conèixer gent com l'escriptor Biel Mesquida, en Pi de la Serra i, so-

bretot, en Toti Soler. A partir d'aquí, vaig conèixer tot l'ambient musical de Catalunya i de tot l'estat espanyol, tant la cançó, com el rock, el Peret i la rumba catalana, l'havanera... Vaig fer moltes descobertes. També em vaig interessar per la música mediterrània.

—Quan és, doncs, que fa la seva pròpia música?

—Quan vaig tornar a Montpeller. Tocava, tot sol,

"La meua biblia és el 'Costumari Català' d'en Joan Amades, el Coromines, l'Alcover-Moll i un text de Fuster que es diu 'Ara o mai!'."

"L'Ovidi Montllor és una persona molt important en la meua vida."

música electrònica amb un orgue, molt repetitiva. A finals dels anys 70 vaig començar a enregistrar i a relacionar-me en l'àmbit d'aquesta música de tot Europa. Vaig tornar a Barcelona quan vaig conèixer el músic Víctor Nubla, del grup Macromassa, la figura més important de la nova música a Barcelona. Vaig tornar per viure el segon període de la música catalana, després de l'Ona Laietana. Fins el 85 jo feia la meua música sol, per tot Europa, però tot molt marginal. En aquesta època vaig retrobar l'Ovidi Montllor, i fins el 85 vaig viure al seu pis. Vam ser molt amics. Ell em va fer descobrir poetes com Miguel Hernández o Salvat-Papasseit... Jo en sóc un obsés, d'en Papasseit, un dels més grans creadors d'aquest segle a Europa i totalment desconegut fora de Catalunya.

—L'influeix, musicalment, l'Ovidi Montllor?

—L'Ovidi és una persona molt important en la meua vida; més que musicalment, m'influeix en la seva visió intel·ligent de la política i la història de Catalunya, i sobretot per la seva qualitat com a persona.

—La seva entesa amb l'Ovidi Montllor, vivint a Barcelona, podria ser deguda a la condició de perifèrics de tots dos?

—Exacte, exacte, també és molt important. L'un de l'extrem sud i l'altre de l'extrem nord.

—Els anys 80, doncs, ja es dedica de ple música en aquests ambients minoritaris i experimentals.

—El 83 vaig crear una orquestra, que es diu Bel Canto Orquestra, feta únicament amb instruments de juguina. L'orquestra es consolida i s'estableix a Barcelona, al barri de Gràcia. A partir del 85, conec el poeta Enric Casassas i visc al seu pis de la plaça Raspall, la plaça dels gitans, fins l'any 93. En aquest període començo a enregistrar discos distribuïts un poc normalment, amb portades de dibuixants com Ceesepe i Max, de la revista *El Víbora*.

—Eren discos amb composicions pròpies?

—Mig i mig. Sempre he enregistrat les meves composicions barrejades amb moltes versions. Això ve d'aquesta obsessió per reflectir el material musical de la meua vida. Musicalment, no em preocupa el present, el passat ni el futur. Estic obsedit per un tipus de música determinat i no m'importa gens l'etiqueta "avantguardista".

—En aquest temps els seus discos arriben al Japó...

—A partir dels 90 una casa de discos del Japó m'edita quatre o cinc discos. També hi vaig tres vegades, i a partir d'aquí una casa francesa m'edita normalment els discos, amb una distribució feta per Virgin, la qual cosa vol dir una distribució normal per Europa. Els anys 90-94 vam fer molts concerts per tots aquests països.

—Es l'època en què col·labora amb en Sisa...

—Vam enregistrar un disc per al Festival de Còmics de Barcelona que es deia *Yo quiero un TBO*. La relació amb en Sisa va ser molt forta, és una influència major en mi. Dos dels meus discos, *Cabaret galàctic* i *Tràfic d'abstracció*, són referències ben clares al món d'en Sisa.

—No és una paradoxa que la major part del públic que l'escolta i que compra els seus discos, a tot el món, ignori tots aquests noms i referències catalans?

—Exacte. A Catalunya la premsa sempre ha estat més intel·ligent amb mi. I a França, és increïble, no comprenen res, no puc parlar-hi d'en Sisa, d'en Peret, de nova cançó, d'Ona Laietana, d'havanera, de la sardana, d'en Papasseit... No ho entenen ni els interessa.

—Aquests darrers anys hi ha hagut el boom Comelade. Entre els uns perquè els agrada la seva música, entre els altres per esnobisme...

—Hi ha un paral·lel clar entre el meu amic Enric Casassas i jo. Ell ha començat a tenir un cert tipus de fama a Catalunya fa pocs anys. Ell i jo hem viscut gairebé les mateixes coses, és a dir, vint anys de merda, però un bon dia vam esdevenir l'un el "Gran Poeta" i l'altre el "Gran Músic Marginal"... Bah!, escolta tu, jo sempre he fet una autocrítica molt severa de la meua feina i de mi. Tinc quaranta-tres anys i tot això m'és ben igual. Sempre he viscut de la mateixa manera sense voler formar part del món oficial de la música. És clar que és un honor obtenir premis, i estic ben agraït a tots els crítics musicals de Catalunya que han escrit coses increïbles de mi...

—Al seu darrer compacte hi ha temes teus cantats per P. J. Harvey.

—Aquesta és una altra paradoxa. Jo, un músic instrumental i marginal, he enregistrat amb una cantant de rock famosa a tot el món. I la P. J. Harvey, quan li fan entrevistes,

parla d'en Pascal Comelade... És increïble.

—Com va conèixer la P. J. Harvey?

—Per correu. Ella passava la meua música abans dels seus concerts. Li vaig escriure dos anys després d'haver llegit una entrevista seva en què parlava de mi i ella em va respondre de seguida.

—En un moment donat va instal·lar-se d'una manera estable a Vernet dels Banys.

—Va ser l'any 94. I a Catalunya Nord, en poc temps, vaig trobar persones molt interessants, sobretot l'escriptor Patrick Gifreu amb qui he col·laborat sovint, el músic Gerard Jacquet, i tota una colla de creadors com l'Aleix Renyé, en Joan-Lluís Lluís, en Marc Fourquet, en Capdevila...

—Com va anar el procés?

—És una mica fruit de l'atzar. En un moment donat em vaig sentir molt cansat de la ciutat. I quan em vaig instal·lar al Conflent vaig aplicar-me purament i dura,

"La premsa francesa de Catalunya Nord silencia les meves opinions i només esmenta la col·laboració amb la cantant P. J. Harvey o amb Bob Wilson. Per a la premsa francesa els premis catalans no compten."

radicalment, el lema "viure i treballar al país". Amb una actitud molt crítica amb la gent que majoritàriament viu i treballa girada a França, al "Languedoc-Roussillon", de "l'Euroregion", del "Sud Global"... No suportem la gent d'aquí que té aquesta visió. Si vius a Catalunya Nord has de crear i treballar en la perspectiva de Països Catalans.

—*En els ambients majoritaris de Catalunya Nord, deu xocar força que una persona famosa tingui posicions tan radicalment catalanes?*

—Aquí no els agrada que jo digui aquestes coses. La premsa francesa de Catalunya Nord, quan parla de mi, silencia les meves opinions i només parlen de la P. J. Harvey, de la meva col·laboració amb Bob Wilson, del meu ressò internacional i fins i tot obliden músics que col·laboren amb mi, com en Gerard Jacquet i Toti Soler, i el fet que hi ha músics de cobla en el meu darrer disc. Per la premsa francesa, els premis que he rebut a Catalunya no compten gens.

—*Acaba de publicar un manifest, fet amb creadors nord-catalans, el "Manifest Revulsista Nord-català", en què s'evidencia aquest rebuig de la política cultural de les institucions franceses respecte a la creació en català a Catalunya Nord. Què pretenen amb aquest manifest?*

—És sobretot una qüestió de vida quotidiana, de vivència. Com a creadors, ens volen integrar en una cultura fantasma del "Sud Global", ens volen fagocitar en una inexistente cultura "languedoco-roussillonnaise", o mediterrània, per a turistes, que correspongui al discurs cultural políticament correcte de l'Europa del Sud. La finalitat de tot això és la negació de l'existència d'una cultura catalana a Catalunya Nord. És com la "world-music", que és un invent del anglesos: antics reflexos colonials. Tots aquests festivals muntats aquests darrers anys aquí, "Les Estivales", "Les Méditerranéenes de Ceret", "Festival de Jazz de Perpignan", "Les Nits D'Eus", serveixen aquesta finalitat.

—**El Pascal Comelade llibertari, marginal, com se sent quan és rebut ara als salons de la bona societat de Barcelona, de París o de Perpinyà?**

—**Tota la meua vida és una multitud de paradoxes. És clar que continuo essent un llibertari i que tinc una visió independentista molt forta dels Països Catalans... M'agrada de pensar que jo sóc, com a músic, amb totes les meves paradoxes, el que va ser Salvador Seguí, "El Noi del Sucre", com a anarco-sindicalista català en la seva actitud vital.**

ca, ha escrit i publicat textos que reflecteixen un interès de tastaolletes, un pere-punyetes de l'originalitat i de les curiositats...

—Sí. Tinc influències literàries franceses, com l'Alfred Jarry i aquesta història de la patafísica. M'interessen l'argot, els jocs de paraules, la part obscura de l'art oficial, els personatges curiosos, com en Cordoní d'Arles de Tec, un músic de ball que pretenia haver inventat el jazz abans de la guerra del 14. Vaig publicar articles, l'Enciclopèdia lògico-fobista a l'editorial del Trabucaire i un fals catàleg d'art brut que es diu *La col·lecció d'art psicopatològic del doctor Spontz-Müller*.

—*Per acabar, quina és l'última cosa que ha fet?*

—Amb en Frederic Amat, pintor de Barcelona, he treballat en el ballet de Cesc Gelabert; també hem treballat en un film a partir d'un guió d'en Lorca, i m'ha fet conèixer en Bob Wilson, i és així que he fet la música del seu darrer treball.

—*I per tant, va fer el concert "Un tal Jazz" en un d'aquests festivals...*

—Sí, va ser un concert molt important, del qual va sortir un disc en directe, amb un repertori de músiques tradicionals. Va ser un fet molt desatès a Catalunya Nord, i en primer lloc pels organitzadors del festival de jazz de Perpinyà. Com que són músiques catalanes, ja no els interessaven. No entra dins els seus esquemes, que un músic com jo tracti un material tradicional com si tractés un material de r'n'r... Si, aquest mateix treball, l'hagués fet un músic tradicional o neofolk, cap problema. El fet que ho faci jo, passa per una presa de posició nacionalista. Doncs, mira, si s'ho prenen així, doncs sí, jo faig nacionalisme musical. Hi ha moments en què cal ser clar. En Manuel de Falla feia la mateixa cosa amb la música andalusa... Jo sóc com un Manuel de Falla punk! La meua Bíblia és el *Costumari català* d'en Joan Amades, el Coromines, l'Alcover-Moll i un text d'en Joan Fuster que es diu *Ara o mai!*

—*Més enllà de la música,*

